

Dr hab. Agnieszka Łukasik-Turecka, prof. KUL

Lublin, 29.09.2026 r.

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Instytut Nauk o Polityce i Administracji

e-mail: agnieszka.lukasik-turecka@kul.pl

Recenzja

rozprawy doktorskiej Pani mgr Małgorzaty Kaczorowskiej

Analiza dyskursu prasowego na temat lasów w Polsce

w latach 2023-2024. Perspektywa krytyczna,

Rzeszów 2026, ss. 345

napisanej pod kierunkiem

dr hab. Anny Siewierskiej, prof. UR

Podstawą sporządzenia niniejszej recenzji jest uchwała Rady Naukowej dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie z dnia 29 lipca 2026 roku.

Recenzowana rozprawa doktorska Pani mgr Małgorzaty Kaczorowskiej to interesujące studium o interdyscyplinarnym charakterze, poruszające kwestie z obszaru nauk o komunikacji społecznej i mediach, ale także językoznawstwa, psychologii czy nauk leśnych. Mimo interdyscyplinarnego charakteru pracy, za dyscyplinę wiodącą należy uznać nauki o komunikacji społecznej i mediach ze względu na przedmiot recenzowanej rozprawy. Również rozłożenie akcentów w tytule rozprawy jednoznacznie wskazuje na nauki o komunikacji społecznej i mediach jako dyscyplinę wiodącą.

Autorka recenzowanej rozprawy należy do grona badaczy eksplorujących wycinek rzeczywistości dotyczący lasów. Odnotowawszy w ostatnich latach wzrost intensywności dyskursu medialnego na tematy związane ze środowiskiem naturalnym, w tym z lasem, podjęła się analizy tegoż dyskursu w wybranych tytułach prasowych. Duża wiedza dotycząca obranego tematu wydaje się wynikać nie tylko z zainteresowań, ale i obranej ścieżki zawodowej, co

można łatwo potwierdzić chociażby poprzez zapoznanie się z danymi dostępnymi w przestrzeni internetu.

Zarządzanie lasami, czyli niemal jedną czwartą powierzchni kraju, w przeważającej większości przez jedną organizację - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, ale także malejące zaufanie społeczne wobec leśników w ostatnich latach, kontrowersyjne decyzje dotyczące gospodarki leśnej i ochrony przyrody, wreszcie konflikty dotyczące lasów – wszystko to spowodowało, że problematyka leśna podnoszona często przez media w analizowanym przez Doktorantkę okresie, zainteresowała Ją do tego stopnia, by przedmiotem rozprawy uczynić dyskurs prasowy na temat lasów w Polsce. Pasja, z jaką Autorka rozprawy podeszła do tematu i Jej umiejętność przekonywania, że omawiana problematyka jest niezwykle ważna, powodują, że Czytelnik po lekturze pracy nie ma wątpliwości, że temat wybrany przez Doktorantkę jest niezwykle trafny i istotny. Uzasadniając wybór tematu Badaczka podkreśliła, że problematyka medialnego dyskursu o lasach w Polsce jest stosunkowo słabo rozpoznana. Jak zaznaczyła, „wśród prac badawczych brakuje analiz poświęconych sposobom konstruowania znaczeń i reprezentacji aktorów społecznych w medialnym dyskursie o lasach w Polsce” (s. 10), oraz, że „zważywszy na fakt, że dotychczas w Polsce nie dokonano systematycznych analiz dyskursu medialnego na temat lasów, rozprawa może stać się przyczynkiem do eksploracji badawczych z tego zakresu” (s. 10). Niniejsza rozprawa wypełnia tym samym wskazaną przez Doktorantkę lukę badawczą.

Przedłożona do recenzji rozprawa liczy 345 stron i składa się ze wstępu, czterech wyraźnie rozgraniczonych tematycznie rozdziałów, zakończenia, rekomendacji, bibliografii, spisu analizowanych materiałów prasowych, spisu tabel i wykresów oraz streszczenia w języku polskim i angielskim. Struktura pracy nie budzi zastrzeżeń; podział na rozdziały i podrozdziały jest logiczny. Dwa pierwsze rozdziały stanowią teoretyczną część pracy, rozdział trzeci – część metodologiczną, z kolei ostatni ma charakter empiryczny. Zabieg taki porządkuje treści zawarte w pracy i jest uzasadniony zarówno jeśli chodzi o przedmiot rozprawy, jak i wyznaczone przez Autorkę cele. Na uwagę zasługuje zabieg zastosowany przez Autorkę na końcu każdego rozdziału, a w ostatnim rozdziale – na końcu każdego z dwóch podrozdziałów, a mianowicie: podsumowanie. Zastosowanie tego zabiegu porządkuje rozważania Autorki i ułatwia czytelnikowi zapamiętanie najważniejszych treści z danej części rozprawy.

Uwagę zwraca bardzo precyzyjny, naukowy język pracy, dowodzący również językoznawczej wiedzy Doktorantki. Tekst jest czytelny, jednoznaczny w odbiorze, zwięzły i redakcyjnie spójny.

Na uwagę zasługuje także bardzo duża liczba przypisów, świadcząca o solidnym oparciu rozważań o źródła i literaturę przedmiotu. Główna część pracy (od wstępu do zakończenia włącznie) uźródłowiona została w formie aż 1367 przypisów o różnym charakterze edytorskim. W recenzowanej pracy dominują przypisy bibliograficzne i rzeczowe, aczkolwiek Autorka wykorzystuje także przypisy o charakterze dygresyjnym, dzięki którym przedstawia dodatkowe uwagi czy spostrzeżenia, nie związane bezpośrednio z głównym wywodem, ale również niezwykle interesujące i ważne, a które świadczą o dużej wiedzy Doktorantki w zakresie omawianego zagadnienia. Tradycyjny układ przypisów, na dole strony, zdecydowanie ułatwia lekturę i sytuuje wywody Doktorantki w kontekście cytowanej literatury przedmiotu i innych źródeł. Opracowania, z których korzystała Autorka podczas pisania pracy, to pozycje polskojęzyczne i anglojęzyczne. W tym miejscu, moim obowiązkiem jako recenzentki jest odnotowanie drobnych błędów dotyczących pozycji cytowanych po raz kolejny, jednak nie bezpośrednio po sobie. Doktorantka konsekwentnie ponownie cytuje pozycje w pełnej wersji. Oczywiście, ponowne zacytowanie pozycji w pełnej wersji nie jest błędem kardynalnym, jednak w większości stylów bibliograficznych, w tym także tradycyjnym polskim systemie przypisów dolnych, traktowane jest to jako błąd redakcyjny. Warto unikać pełnych powtórzeń w przypisach, ponieważ niepotrzebnie zwiększają objętość pracy, a także mogą świadczyć o nieznaności zasad edycji tekstów naukowych.

We wstępie Doktorantka, poza uzasadnieniem wyboru tematu rozprawy, określiła przedmiot rozprawy, krótko scharakteryzowała materiał i okres badawczy, określiła główny problem badawczy, cel badawczy i cele szczegółowe, a także sformułowała pytania badawcze i hipotezę badawczą, scharakteryzowała wybraną metodę badawczą, a także przybliżyła strukturę rozprawy.

Jako główny problem badawczy pracy wskazała diagnozę charakteru i struktury medialnego dyskursu o lasach w Polsce oraz identyfikację relacji władzy i reprezentacji ideologicznych obecnych w przekazach prasowych dotyczących gospodarki leśnej i konfliktów wokół lasów. W związku z powyższym, jako główny cel badawczy pracy wskazała rekonstrukcję i interpretację mechanizmów komunikacyjnych obecnych w medialnym dyskursie dotyczącym lasów w Polsce, dokonaną z perspektywy Krytycznej Analizy Dyskursu.

Na potrzeby badań sformułowała także cele szczegółowe:

- „1. Identyfikacja uczestników medialnego dyskursu o lasach w Polsce.
2. Analiza dominujących tematów i problemów obecnych w debacie prasowej dotyczącej lasów.

3. Rozpoznanie strategii dyskursywnych wykorzystywanych przez aktorów społecznych uczestniczących w debacie medialnej.
4. Analiza sposobów konstruowania wizerunku własnego oraz oponentów w analizowanych przekazach prasowych” (s. 11-12).

Aby zrealizować cel badawczy Doktorantka, w oparciu o cele szczegółowe, sformułowała następujące pytania badawcze:

- „1. Jacy aktorzy społeczni uczestniczą w prasowym dyskursie o lasach w Polsce?
2. Jakie tematy i problemy dominują w medialnym dyskursie dotyczącym lasów w Polsce?
3. Jakie strategie dyskursywne wykorzystują aktorzy społeczni uczestniczący w debacie prasowej o lasach?
4. W jaki sposób aktorzy społeczni konstruują w przekazach medialnych wizerunek własny oraz swoich oponentów?” (s. 12).

Na potrzeby pracy jej Autorka sformułowała także hipotezę badawczą, zakładającą, że „w latach 2023–2024 dyskurs prasowy o lasach w Polsce miał charakter spolaryzowany oraz był podporządkowany interesom poszczególnych aktorów politycznych i społecznych. W konsekwencji dyskurs ten charakteryzował się wysokim poziomem konfliktowości i ograniczoną zdolnością do tworzenia przestrzeni deliberacyjnej sprzyjającej budowaniu konsensusu społecznego” (s. 12). Aby móc zweryfikować postawioną hipotezę, Doktorantka zrealizowała swój projekt badawczy osadzając go w paradygmacie Krytycznej Analizy Dyskursu, zgodnie z podejściem opracowanym przez Ruth Wodak - Historyczną Analizą Dyskursu.

Korpus badawczy stanowiły 264 artykuły, które ukazały się w wymienionych tytułach prasowych w okresie od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2024 roku. Wybór okresu badawczego Autorka argumentowała aktualną sytuacją społeczno-polityczną kraju, a także „próbą uchwycenia zmian w stosunku do pojmowanej i oczekiwanej roli lasów, jakie nastąpiły zarówno w społeczeństwie, jak i w podejściu przedstawicieli elit rządzących” (s. 11).

Należy podkreślić, że wyznaczone cele jednoznacznie wskazują, że Autorka podjęła się interesującego zadania badawczego.

Pierwszy rozdział rozprawy Autorka poświęciła ukazaniu kontekstu znaczeń i uwarunkowań stojących za społecznym rozumieniem pojęcia lasu i leśnictwa, omówiła także przebieg procesów mentalnych umożliwiających odbiór i rozumienie tekstu. To właśnie przede wszystkim rozdział pierwszy nadaje całej rozprawie interdyscyplinarny charakter, bowiem Autorka pracy odwołuje się w nim do wielu opracowań autorstwa badaczy reprezentujących różne dyscypliny, a nawet dziedziny nauki.

Rozdział drugi poświęciła Doktorantka zaprezentowaniu wiedzy teoretycznej dotyczącej dyskursu i metod jego badania. W tej części pracy zoperacjonalizowała podstawowe pojęcia związane z tematyką badawczą, a także scharakteryzowała koncepcje Pierre’a Bourdieu, Michaela Foulcaulta oraz Jürgena Habermasa, stanowiące zaplecze teoretyczne Krytycznej Analizy Dyskursu. Zasygnalizowała najważniejsze etapy w historii powstawania mediów masowych oraz ich rolę w kształtowaniu strefy publicznej. W tej części pracy uwagę zwracają nieco nieadekwatne tytuły podrozdziałów, zbyt szeroko określające zawartość danej części pracy. Tytuły „Media i społeczeństwo medialne”, „Komunikacja i media”, „Prasa jako medium masowe” są zbyt szerokimi, a tym samym nieadekwatnymi do zawartości danej części pracy, określonej takim tytułem.

Należy podkreślić, że dwa pierwsze rozdziały rozprawy świadczą o bardzo dobrej znajomości przez Doktorantkę literatury przedmiotu w obrębie badanej problematyki.

W rozdziale trzecim, metodologicznym, Autorka znacznie uszczegółowiła kwestie zasygnalizowane we wstępie. Scharakteryzowała Historyczną Analizę Dyskursu, a także materiał badawczy, uzasadniając jego wybór, opisując sposób selekcji materiału, a także przygotowania danych i poszczególne etapy ich analizy. Ten rozdział także wzmacnia interdyscyplinarny charakter rozprawy, ponieważ wspomniana interdyscyplinarność nie wynika tylko i wyłącznie z wykorzystanej literatury związanej z różnymi dyscyplinami i dziedzinami nauki, ale także z zastosowanej metody badawczej, której dobór uważam za trafny i dobrze uargumentowany.

Podobnie, jako dobrze uargumentowane, oceniam ograniczenie analizy do analizy fragmentu dyskursu o lasach, odbywającego się na łamach prasy ogólnopolskiej. Autorka rozprawy ma świadomość, że jest to „wycinek dyskursywnej rzeczywistości, która rozlana jest na wszystkie media masowe, a także żywo fluktuuje w mediach społecznościowych, ma swoje odzwierciedlenie w debatach parlamentarnych czy też elementach stanowienia prawa” (s. 136). Wybór do badania mediów drukowanych o dużych nakładach uargumentowała ich istotnym społecznie wpływem na sposób postrzegania rzeczywistości i kształtowania poglądów na dany temat. Na potwierdzenie tego wskazała ranking najbardziej opiniotwórczych mediów, tworzony przez Instytut Monitorowania Mediów, w którym to wśród medialnych liderów opinii w dekadzie 2014-2023 prasa uzyskała największy udział wśród piętnastu mediów o największej cytowalności

Badaczka dokonała doboru tytułów prasowych, analizie poddając dwa dzienniki: „Rzeczpospolitą” i „Gazetę Wyborczą” oraz dwa tygodniki: „Politykę” i „Do Rzeczy”. Należy zgodzić się z Autorką, że wybrane tytuły prasowe są jednymi z najpoczytniejszych dzienników

i tygodników reprezentujących różnorodne światopoglądy gospodarcze i społeczne. Dobór tytułów prasowych uważam za zasadny i dobrze uargumentowany.

W rozdziale czwartym Doktorantka zawarła wyniki krytycznej analizy dyskursu tytułów prasowych, przeprowadzonej na potrzeby dysertacji, w oparciu o korpus badawczy liczący 264 artykuły. Pomysł przedstawienia rezultatów analizy w przedziałach czasowych, dla każdego tytułu osobno, oceniam jako trafny. Sytuacja społeczno-polityczna w Polsce w 2023 i 2024 roku była na tyle odmienna, że taki podział był wskazany. Również oddzielna prezentacja wyników dla każdego tytułu była zasadna.

W zakończeniu rozprawy Autorka sprawnie podsumowała wyniki swoich badań, odpowiadając na pytania badawcze i weryfikując hipotezę badawczą. Wskazała także na ograniczenia badawcze swojej analizy, co świadczy o uczciwości Autorki pracy i pozwala na uwzględnienie ich przy interpretacji wyników, a także na kontynuowanie i poszerzenie badań przez kolejnych badaczy.

Nawiązując do jednego z komponentów Krytycznej Analizy Dyskursu, jakim jest formułowanie wskazówek wytycznych ukierunkowanych na ograniczanie zakłóceń komunikacyjnych, sformułowała na koniec rekomendacje służące poprawie jakości dyskursu medialnego na temat lasów w Polsce.

Obowiązkiem recenzentki jest odnotowanie drobnych mankamentów rozprawy o charakterze redakcyjnym, do których należą błędy redakcyjne, takie jak kropka po tytule na stronie tytułowej, niewłaściwe numery stron przypisane poszczególnym tabelom i wykresom w spisie tabel i wykresów, czy wspomniane już wcześniej błędy w przypisach. Wymienione mankamenty nie wpływają jednak na bardzo dobrą ocenę pracy.

Podsumowując, należy podkreślić, że treść pracy odpowiada zadaniu badawczemu, określone przez Autorkę. Wybór tematu pracy, a także cel badań, okres badawczy i dobór materiału do analizy nie budzą żadnych moich zastrzeżeń ze względów merytorycznych i formalnych. Cel główny pracy, cele szczegółowe i w ich wyniku sformułowane pytania badawcze i hipoteza badawcza świadczą o podjęciu przez Panią mgr Małgorzatę Kaczorowską interesującego zadania badawczego, z którego w mojej ocenie bardzo dobrze się wywiązała. Autorka rozprawy rzetelnie i z dużym znanstwem przedstawiła zagadnienia związane z badaną problematyką oraz przeprowadziła analizę wyników badań własnych. Niniejsza dysertacja świadczy o bardzo dobrym warsztacie naukowo-badawczym Doktorantki.

Konkludując, stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska Pani mgr Małgorzaty Kaczorowskiej mieszcząca się dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i

wypełnia lukę badawczą wzbogacając istniejące badania nad dyskursem o analizę dyskursu medialnego na temat lasów w Polsce. Należy podkreślić, że rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną Kandydatki w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Stwierdzam, że recenzowana rozprawa Pani mgr Małgorzaty Kaczorowskiej spełnia całkowicie wymagania stawiane rozprawom doktorskim przez art. 187, ust. 1-2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668, z późn. zmianami), dlatego wnoszę o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.

Signed by /
Podpisano przez:

Agnieszka Łukasik-
Turecka

Date / Data: 2026-
09-29 23:44